ВІТАЄМО ЮВІЛЯРА

УЧЕНИЙ, ОРГАНІЗАТОР, ОСОБИСТІСТЬ (Є.І. ГОЛОВАСІ – 60)

Жорстока мудрість – це не похвала і не образа. Це необхідна риса справжнього вченого-соціолога. Його головне завдання – як у рентгенолога: жорстким опроміненням соціологічного моніторингу, аналізу й осмислення суспільних явищ і настроїв виявляти тривожні симптоми і патогенні зони в суспільному організмі, вказувати на них, говорити про них правду, якою б не була вона неприємною для «пацієнта» і небезпечною для кар'єри «лікаря».

Можна з певністю сказати, що саме така мудрість притаманна **Євгенові Івановичу Головасі.** Народився майбутній учений-соціолог 1950 р. у Києві. Йому виповнюється цього літа ювілейних 60. Але справа не в цифрі, а в її наповненні. Євген Іванович – особистість широко знана в науковому світі не лише в Україні, а й далеко за її межами. Закінчив у 1972 р. факультет психології Московського університету ім. М.В. Ломоносова та в 1976 р. – аспірантуру Інституту філософії АН УРСР, в якому й залишився працювати. Нині він – доктор філософських наук за фахом «прикладна соціологія», професор, заступник директора Інституту соціології НАН України, головний редактор академічного журналу «Соціологія: теорія, методи, маркетинг». Його науковий доробок справляє враження навіть кількісно:

загальне число публікацій – понад 420, у тому числі до півтора десятка – ґрунтовні монографії. Його праці опубліковано в Росії, США, Великій Британії, Франції, Німеччині, Голландії, Швейцарії, Угорщині, Ізраїлі, Польщі, Білорусі. І знову ж таки – справа не в цифрі. Уже в 1982 р. молодий учений отримав медаль і премію АН України за монографію «Структура групової діяльності: соціально-психологічний аналіз». Не можна не назвати тут і книжку «Соціальне безумство. Історія, теорія та сучасна практика», підготовлену і видану ним 1994 р. у співавторстві зі своєю дружиною Наталією Вікторівною Паніною. Вони були не просто подружжям, а справжніми, духовно спорідненими соратниками. Професор Гарвардського університету Григорій Грабович назвав Н.В. Паніну «одним із найбільших українських соціологів нашого часу, проникливою дослідницею та блискучою інтелектуалкою». Назву книжки визначили дані соціологічного моніторингу, здійснюваного Інститутом соціології під керівництвом Н.В. Паніної. Автори ж інтерпретували ці дані в гострі діагнози, не вельми приємні для владних верхів, але строго відповідні науковій логіці й правді життя. Ними спільно було розроблено інтегральний індекс самопочуття населення України (ІІСП), який з 1995 р. впроваджено в інструментарій соціологічного моніторингового дослідження Інституту соціології НАН України. Цей узагальнений індикатор відображає сприйняття і оцінки населенням соціальних змін і перетворень в країні, власного самопочуття людей, що, у свою чергу, слугує несхибним критерієм для визначення спрямованості політики в найважливіших сферах суспільної життєдіяльності.

У колі головних наукових зацікавлень Є.І. Головахи – теорія і методологія соціології, соціологія політики і соціальних трансформацій, соціологія особистості і соціальна психологія. При всій науковій ґрунтовності й академічності його праць, в них пульсує гаряча злободенність, гострі проблеми сучасного життя. У цьому легко переконатися з його вкладу в такі фундаментальні монографічні праці, як «Національно-громадянські ідентичності і толерантність. Досвід Росії та України в період трансформації» (2007), «Українське суспільство 1992–2008. Соціологічний моніторинг», «Українське суспільство в європейському просторі» (2008). Остання монографія відображає результати «Європейського соціального дослідження», одним з керівників і організаторів якого в Україні є Є.І. Головаха.

Євген Іванович у всьому невідступно дотримується принципів наукової сумлінності і відповідальності. Попри всю «завантаженість» постійно бере участь у дискусіях, експертних обговореннях актуальних суспільно-політичних подій і проблем, виступає у провідних ЗМІ. Він уміє гостро, образно і яскраво сформулювати думку, висновок, дати влучну, аж до афористичності, нерідко парадоксальну оцінку. І не для «красного слівця», а посутньо й аргументовано. Так само доскіпливо й сумлінно веде Євген Іванович редакторську роботу – не лише як головний редактор головного соціологічного часопису України, а й як редактор багатьох монографічних видань, збірників наукових праць. Він протягом ряду років був членом Громадської ради експертів з внутрішньополітичних питань, Комісії зі сприяння демократизації й розвитку громадянського суспільства при Президенті Україні, членом

Комітету політичної соціалізації й політичного навчання Міжнародної асоціації політичних наук, Європейської асоціації експериментальної соціальної психології, Американської асоціації досліджень особистості й соціальної психології, активним організатором ряду міжнародних соціологічних досліджень в Україні.

Його докторська дисертація була присвячена темі життєвих перспектив і професійного самовизначення молоді. Тож не випадково він приділяє так багато уваги вихованню молодої наукової зміни. Він – один із натхненників і організаторів Всеукраїнського конкурсу «Кращий молодий соціолог року». Ідея організувати такий конкурс належала Н.В. Паніній. Однак втілено її задум уже без неї... Конкурс носить ім'я Н.В. Паніної і проводиться починаючи з 2007 р. Підсумки підбиваються 10 грудня до дня народження Н.В. Паніної. Переможець отримує медаль і премію імені Наталії Паніної. І Євген Іванович багато робить для того, щоб і конкурс, і його підсумки ставали для молодих науковців стимулом до творчого пошуку й зростання, а також сприяли спадкоємності тих моральних засад і наукових принципів, які сповідувала Наталя Вікторівна, яких дотримуються її однодумці і послідовники і передусім – наш ювіляр Євген Іванович Головаха.

Редколегія і редакція журналу «Український соціум» щиро й сердечно вітають Євгена Івановича з високим та круглим ювілеєм і бажають йому міцного здоров'я й натхнення для того, щоб залишатися яскравою та нестандартною особистістю на многії літа!